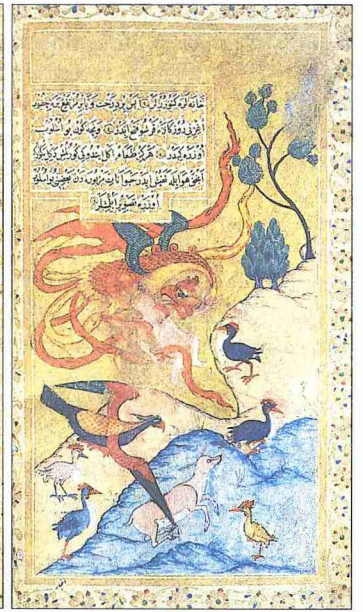

Mehmed Suûdî Efendi, “cerîde-i pür-ber ve kitâb-ı mu‘teber” diye tanıttığı ve üç bölüm (bab) üzerine tertip ettiği kitabının başında eserinin nâdir rivayetlerle dolu olduğunu söylemekte, ilk iki bölümde kozmografik bilgiler vermekte, üçüncü bölümde Amerika kıtasının keşfinden bahsetmektedir. İlk iki bölümün kaynakları arasında başta kendine örnek aldığı coğrafyacı Mes‘ûdî’nin *Mürûcü’z-zehab*’i gelmektedir. Faydalandığı diğer coğrafyacılar arasında Nasrüddîn-i Tûsî, Nisâbü’rî, Sirâceddin İbnü'l-Verdî, Şerîf el-İdrîsî, İstahrî, Süyûtî, Kadızâde-i Rûmî ve Zekeriyâ b. Muhammed el-Kazvîni gibi İslâm âlimlerinin yanında Batlamyus da bulunmaktadır. Müellif ilk iki bölümde sadece iktibasla yetinmemiş, naklettiği bazı bilgiler hakkında kendi görüşlerini de açıklamıştır. Eserin Amerika kıtasından bahseden üçüncü bölümü bazı Batı kaynaklarının yanında Osmanlı denizcilerinin Venedik, Cenova, İspanya ve Portekiz gibi memleketlere gönderdikleri casusların sözlü rivayetlerine dayanmaktadır. Özellikle yer adları imlâlarının bugünkülere uygun olması (meselâ Akapulko, Britanya, Brazil, Ceneviz, Havana, Honduraz, İngiltere, İspanya, Küba, Nikaragua, Peru, Sevilla gibi) Mehmed Suûdî Efendi’nin bazı İspanyol, İtalyan, Portekiz kitap ve haritalarından istifade etmiş olduğunu göstermektedir. Müellif, bu kaynaklardan faydalanırken İspanya’dan göç eden bazı müslüman ve yahudi âlimlerinin yardımlarını görmüş olmalıdır.

Eserde İslâm dünyasından bahsederken hicrî, Batı’dan bahsederken milâdî tarihlerin verilmesi, müellifin milâdî tarihleri hicriye çevirmeyi bilmemesine ve kronoloji bilgisinin yetersizliğine bağlanmaktaysa da (Sayılı, XXV/99 [1961], s. 422) İslâm dünyasında Rumlar’ın ve Kıptîler’in kullandıkları takvimler hakkında pek çok telif eserin bulunması bunun doğru olmadığını düşündürmektedir. Müellif, Amerika kıtası hakkındaki bilgileri sözlü ve yazılı kaynaklardan aynen aktardığı için milâdî tarihleri hicrî tarihe çevirme gereğini duymamış olmalıdır. Üzerinde durulması gereken önemli bir husus da eserde bazı yer adlarının Türkçe karşılıklarıyla verilmesidir: Avrat Burnu, Bazlar Cezîresi, Bunduki halici, Gümüşderesi, Gümüşhisarı, Kapoğaz Burnu, Kazlımanı, Magalyan septesi, Santagustin Burnu, Taşlıburun, Toludehisarı ve Yeşilburun gibi.

Târîh-i Hind-i Garbî İbrâhim Müteferrika tarafından 1142’de (1730) basıl-

Mehmed
Suûdî
Efendi’nin
*Târîh-i
Hind-i Garbî*
adlı eserinden
minyatürlü
iki sayfa
(Beyazıt
Devlet Ktp.,
nr. 4969,
vr. 53*, 133*)

mış, iki yıl sonra da Feon Baptiste Fienne tarafından Fransızca’ya çevrilmiştir. Eserin tıpkıbasımını, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi’ndeki (Revan Köşkü, nr. 1488) nüshayı esas alarak Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın maddî desteğiyle Tarih Araştırmalar Vakfı İstanbul Araştırma Merkezi gerçekleştirmiştir (İstanbul 1987, 1999). Bu neşirde de Mehmed Suûdî Efendi’nin adına yer verilmemiş, sadece müellifin kimliği hakkındaki eski tereddüt ve ihtilâflar belirtilmiştir. Kitapta bir de dünya haritası bulunmaktadır.

Mehmed Suûdî Efendi eserinde deniz yollarını keşfeden Avrupalılar’ın Amerika ve Hindistan kıyılarına ve Hürmüz’e yerleştiklerini, İslâm ülkelerini sıkıştırıp ticaretlerine zarar verdiklerini, büyük maddî faydalar sağlayacak olan bu işin Osmanlı Devleti tarafından da kolayca yapılabileceğini, Süveyş’te kurulacak bir filo ile Avrupalılar’ı Hint denizlerinden uzaklaştırmanın mümkün olacağını ve Süveyş Kanalı’nın açılması halinde “Hint ve Sind limanlarını zabt ile küffârı tard ve ora nefâis-i emtiasının kolayca pâyitahta îsâlinin kabil olacağını” söyleyerek (vr. 8^a, 15^b) uzağı gören bir Osmanlı aydını olduğunu göstermiştir. Onun iyi bir şair olduğu da Kınalızâde Hasan Çelebi ile Nev’îzâde Atâî’nin örnek verdikleri Suûdî mahlaslı şiirlerinden anlaşılmaktadır. Kâtib Çelebi, Mehmed Suûdî Efendi’nin bilimlerin tasnifiyle ilgili *Ravzatü'l-‘ulûm ve devhatü'l-fühûm* adını taşıyan bir eserinin daha bulunduğunu ve müellifin onu da III. Murad’a takdim ettiğini söylemektedir (Keşfü’z-zunûn, I, 928).

BİBLİYOGRAFYA :

Tarih-i Hind-i Garbî veya Hadîs-i Nev, İstanbul 1999; Kınalızâde, *Tezkire*, I, 471-474; Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, s. 315-316; Gazzî, *el-Kevâkibü’s-sâ‘ire*, III, 55-56; *Keşfü’z-zunûn*, I, 310, 928; İbnü’l-İmâd, *Şezerât*, VIII, 440; *Târîh-i Silsile-i Ulemâ*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2142, vr. 216^b; Müstakimzâde, *Mecelletü’n-nisâb*, Süleymaniye Ktp., Hâlet Efendi, nr. 628, vr. 254^b; *Sicill-i Osmânî*, III, 50; *Hediyetü'l-‘arifin*, II, 259; Barthold, *İslâm Medeniyeti*, s. 230; İbrahim Hakkı Akyol, “Tanzimat Devrinde Bizde Coğrafya ve Jeoloji”, *Tanzimat I*, İstanbul 1940, s. 518-519; A. Zeki Velidî Toğan, *Bugünkü Türkîli Türkistan ve Yakın Tarihi* (İstanbul 1942-47), İstanbul 1981, s. 126-127; Abdülhak Adnan Adıvar, *Osmanlı Türklerinde İlim* (haz. Aykut Kazancıgil – Sevim Tekeli), İstanbul 1982, s. 94, 146, 186; F. Taeschner, “Osmanlılarda Coğrafya”, *TM*, II (1928), s. 293; B. Lewis, “Osmanlı İmparatorluğu’nun İnhitâtı Üzerine Bazı Düşünceler” (trc. Salih Tuğ), *İTED*, III/1-2 (1960), s. 168; Aydın Sayılı, “Üçüncü Murad’ın İstanbul Rasathanesindeki Mücessem Yer Küresi ve Avrupa ile Kültürel Temaslar”, *TTK Belleten*, XXV/99 (1961), s. 402, 403-404, 411-412, 421, 422; T. D. Goodrich, “Ottoman Americana the Search for the Sources of the Sixteenth-Century Tarih-i Hind-i Garbî”, *Bulletin of Research in the Humanities*, LXXXV (1982), s. 269-294; a.m.f., “Tarih-i Hind-i Garbî: An Ottoman Book on the New World”, *JAOS*, CVII/2 (1987), s. 317-319.

CEVAT İZGİ

MEHMET SÜREYYÂ

(1845-1909)

Sicill-i Osmânî adlı eseriyle tanınan Osmanlı tarih ve biyografi uzmanı.

İstanbul’da doğdu. Çeşitli yerlerde kaymakamlık yapan, İstanbul’da komisyon üyeliklerinde ve çeşitli devlet hizmetlerinde bulunan Hüsnü Mehmed Bey’in ikinci

oğludur. İlk öğreniminden sonra Dârülmaârif'ten mezun oldu. Bu arada özel hocalardan Arapça, Farsça ve Fransızca dersleri aldı. 1863'te Bâbüalî Tercüme Odası'na girdi ve burada sâniye rütbesine kadar yükseldi. İlk Osmanlı özel gazetesi olan *Cerîde-i Havâdis*'in yazı kuruluuna girdi ve 1876 yılından itibaren fasiküller halinde *Nuhbetü'l-vekâyi'* adlı biyografik eserinin yayımına başladı. II. Abdülhamid'in takdirine mazhar olan bu çalışmasına karşılık padişah tarafından Meclis-i Kebîr-i Maârif üyeliğine getirildi. Bu görevinde ülâ sınıfı sânisine terfi etti. İki yıl kadar süren bir hastalık neticesinde 11 Ocak 1909 tarihinde İstanbul'da vefat etti ve Karacaahmet Mezarlığı'nda babasının yanına defnedildi.

Mehmed Süreyyâ, devlet görevleri dışında hemen bütün mesaisini Osmanlı döneminin ünlü şahsiyetlerinin biyografilerinin ortaya çıkarılmasına ayırmıştır. Kendisinin açıkça belirtmemesine rağmen bu çalışmasında başlıca kaynakları arşiv belgeleri, yazma ve matbu eserlerle mezar kitâbeleri olmuştur. Biyografi türünde İbnülemin Mahmud Kemal tarafından *Tekmilâtü's-Şekâik* müellifi Fındıklılı İsmet Efendi, Abdurrahman Şeref tarafından *Kâmûsü'l-a'lâm* müellifi Şemseddin Sâmî ile kıyaslanan Mehmed Süreyyâ Bey bunlardan ilkinin takdirine, ikincisinin biraz insafsız eleştirilerine hedef olmuştur (*Tarih Musahabeleri*, s. 339-340). En önemli eseri *Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye* adıyla da anılan *Sicill-i Osmânî*'dir. 3000 sayfayı bulan bu eserin ilk üç cildi İstanbul'da 1308-1311 (1890-1893) yılları arasında, IV. cildi tarihsiz olarak yayımlanmış, faksimile neşri ise Avrupa'da gerçekleştirilmiştir (I-IV, Heppenheim-Bergstrasse 1971). Sadece I. cildi Gültekin Oransoy tarafından *Osmanlı Devleti'nde Kim Kimdir?* başlığıyla 1969'da yeni harflerle basılan eserin tamamının sadeleştirilmiş neşirleri 1996'da İstanbul'da Tarih Vakfı ve Sebül yayınevleri tarafından ayrı ayrı yapılmıştır. Eserin, 1965-1978 yılları arasında farklı zaman dilimleri içinde İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü'nde mezuniyet tezi olarak harf harf indeksi hazırlanmıştır.

Kısmen Osmanlı öncesi Türk-İslâm ve İslâm büyüklerine de yer verilen *Sicill-i Osmânî*'nin asıl konusu Osmanlı dönemi ricâlidir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1899 yılı sonuna kadar yaşamış çeşitli meslek erbabının biyografilerini ihtiva eden bu ansiklopedik eser Osmanlı tarih

araştırmacılarının başlıca müracaat kitaplarından biri olmuştur. Arşiv belgeleri, hususi ve resmî vekâyi'nâmeler başta olmak üzere diğer ana kaynaklara ve biyografik araştırmacıları için büyük önemi olan mezar taşı kitâbelerine dayanması esere orijinal bir nitelik kazandırırken hayatları hakkındaki bilgiler sınırlı olan ikinci, üçüncü ve dördüncü derecedeki kişilerden de söz etmesi *Sicill-i Osmânî*'nin önemini arttıran bir başka sebeptir. Bazı yanlışlıklara, iltibas ve tekrarlarla bol miktardaki matbaa hatalarına ve düzensizliğine rağmen tek kişi tarafından büyük emekle hazırlanan bu tarih kaynağı henüz aşılamamıştır. Basımından sonra müellifinin tesbit ettiği yanlışlıkların tashihi ikinci bir baskısı yapılamadığından gerçekleştirilememiş, sadece IV. cildin sonuna on beş sayfalık bir hata-savap cetveli konulabilmiştir. Eserde önce Osmanlı hânedarının erkek ve kadın bütün fertlerinden bahsedilmiş, ardından özel isimlere ve ölüm tarihlerine göre alfabetik olarak yüksek rütbeli devlet görevlileri, tarikat şeyhleri, âlimler, tarihçiler, coğrafyacılar, kurrallar, hattatlar, mühendisler ve matematikçilerle diğer şahsiyetlere ait 20.000 civarında biyografi sıralanmıştır.

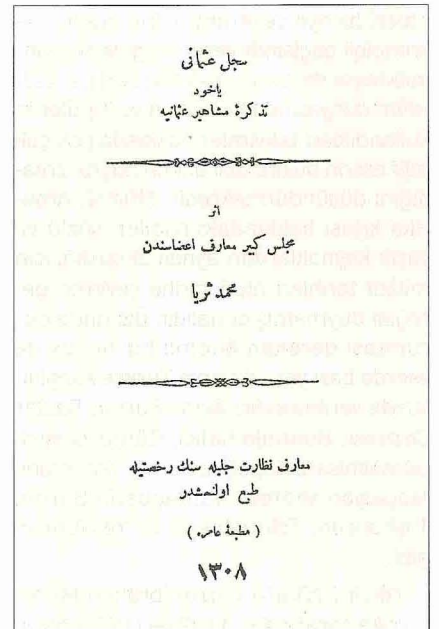
IV. ciltte 679'dan sonra gelen sayfalar da kuruluşun itibaren zâdegân denilen ünlü ailelerin alfabetik listesi; 713 sayfadan itibaren "Tezvil" başlığı altında bölümler ve alt başlıklar halinde padişah damatlarının, padişah hocalarının, imâm-ı sultânîlerin ve hekimbaşlıkların listeleri yer alır. Daha sonra Dârüssaâde ağalarından, silâhdar ağalardan ve bunun devamı niteliğinde olan mâbeyn müşirlerinden, serkurenâ denilen yâverlerden, mâbeyn başkâtiplerinden ve büyük mirâhurlardan söz edilir; ardından vüzerâ, kazasker, Bâbüalî ve Tanzimat ricâlinin, şeyhülislâmların, yeniçeri ağalarının, seraskerlerin, topçubaşı ve tophane nâzırlarının, kaptan-ı deryâların; Mühendishane, Harbiye ve Bahriye mekteplerinden yetişmiş müşirlerin listeleri bulunur. Daha sonra kalemiye sınıfına geçilerek nişancıların, reisülküttâbların ve hâriciye nâzırlarının, sadâret kethüdâları ve dâhiliye nâzırları ile sadâret müsteşarlarının, çavuşbaşlıkların ve deâvî nâzırlarının, başdefterdarların ve maliye nâzırlarının, rûsûmât emînlerinin, Evkâf-ı Hümâyûn nâzırlarının, darphâne nâzırlarının listeleri verilir. Son kısımda yine alt başlıklar halinde Kırım hanlarının, Mısır ve Budin (Macaristan) valilerinin, tarikat pîrlerinin listeleri sıralandıktan sonra eserin basımı esnasında vefat eden

önemli kişilerin yine alfabetik olarak kısaca hayat hikâyeleri anlatılır. Bu arada kitabın basımı sırasında devlet hizmetinde bulunan gayri müslim ricâle ayrıca lakabı ve şöhreti isminden daha çok bilinen kişilerin listesine de yer verilir. Müellif eserine aldığı kişilerin önce adını, lakabını, şöhretini veya nisbesini zikreder, daha sonra resmî hayatına geçerek eserleri hakkında kısaca bilgi verir; ardından ölüm yılını, mezarının bulunduğu yeri belirtir, evlât ve torunlarından söz eder.

Mehmed Süreyyâ'nın ömür boyu topladığı notların sadece bir kısmını ihtiva eden bu çalışmasını daha mükemmel hale getirmek ve bazı yanlışlıklarını düzeltmek istediği, bu amaçla *Tekmile-i Sicill-i Osmânî* ve *Zeylü'z-zeyl* adı altında ilâveler yaptığı, ancak bunları neşre demediği bilinmektedir. Mehmed Zeki Pakalın tarafından *Sicill-i Osmânî Zeyli (Son Osmanlı Büyükleri)* adıyla yapılan on dokuz ciltlik zeyil ise müellifin hattıyla yazma halinde Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nde bulunmaktadır.

Mehmed Süreyyâ'nın ilk eseri olan ve 1831-1875 yılları arasında bazı Osmanlı devlet adamlarının tayin, azil ve ölüm tarihlerini veren iki ciltlik *Nuhbetü'l-vekâyi'*in yalnız 1853 yılı sonuna kadar gelen I. cildi yayımlanmıştır. Zikredilen tarihler

Mehmed Süreyyâ'nın *Sicill-i Osmânî*'sinin I. cildinin iç kağıdı

arasında Osmanlı teşkilât ve müesseselerindeki değişiklikleri de belirtme amacı güden eserin başlıca kaynakları *Takvîm-i Vekâyi'* ve *Ceride-i Havâdis* gibi dönemin ilk gazeteleridir. Esere tevcihatla ilgili bazı hatt-ı hümayunlar da eklenmiştir. *Nuhbetü'l-vekâyi'* in basılmayan kısmının bir kopyası Osman Ferit Sağlam'ın Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ne intikal eden kitapları arasında yer almaktadır.

Bursalı Mehmed Tâhir, müellifin ailesinden naklen *Târih-i Mehmed Süreyyâ* isminde dokuz ciltlik bir XIX. yüzyıl tarihinden; *Mir'ât-ı Târih-i İslâm* adında dört ciltlik İslâm tarihinden; Arapça, Farsça, Osmanlı ve Çağatay Türkçeleri ile diğer Türk lehçelerini ihtiva eden *Burhânü's-şeref (Lugat-ı Hamse)* isminde otuz cüzdün (yedi cilt) oluşun bir sözlüğü ile *Hamîyet veyahud Merak, Sefihler, Gece Kuşu ve Çiftlik Âlemi* adlarında dört romanından; Kur'an ve İslamiyet'le ilgili birkaç eserinden de söz etmektedir (*Osmanlı Müellifleri*, III, 36-37). Ayrıca gerek yukarıdaki basılmamış çalışmalarının gerekse İstanbul mezarlıklarından toplanmış çuvalar dolusu evrakın 1916 Cihangir yangınında yok olduğu nakledilir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, Mülga Dâhiliye Nezâreti, *Sicill-i Umûmi Defterleri*, nr. 113, s. 41; *Sicill-i Osmânî*, II, 178; *Osmanlı Müellifleri*, III, 36-37; Abdurrahman Şeref, *Tarih Musâhabeleri*, İstanbul 1339, s. 339-340; Gövsa, *Türk Meşhurları*, s. 361; Babilinger (Üçok), s. 419-421; a.m.f., "Thuraiya Mehemed", *EI* (Fr.), IV, 778-779; Ağâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 1973, s. 468-470; Abdülkadir Özcan, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Tezleri*, İstanbul 1984, s. 192; a.m.f., "İsmet Efendi, Fındıklı", *DA*, XXIII, 139; Halil Edib, "Ziyâ-i Elîm", *Beyânülhak*, sy. 17-18, İstanbul 1324-26, s. 386 vd., 396 vd.; Ömer Faruk Akün, "Süreyyâ", *İA*, XI, 247-249; İsmet Parmaksızoğlu, "Süreyya Bey, Mehmed", *TA*, XXX, 145-146; C. Woodhead, "Thüreyyâ", *EI*² (İng.), X, 450; "Mehmed Süreyya", *TDEA*, VI, 219; İsmail Kara, "Sicill-i Osmanî", a.e., VIII, 11; Ayhan Aykut, "Ansiklopedi", *DA*, III, 223.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

MEHMED ŞAH FENÂRÎ

(محمد شاه فناری)

(ö. 839/1435 [?])

Molla Fenârî'nin oğlu,
fıkıh ve dil âlimi.

Mehmed Şah
Fenârî'nin
Te'sisü'l-
kaû'id
adlı eserinin
ilk ve son
sayfaları
(Süleymaniye Ktp.,
Fâtih, nr. 4770)

Hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Babasından ve döneminin diğer âlimlerinden ders aldı. Henüz on yedi-on sekiz yaşlarında iken Bursa Sultâniye Medre-

sesi'ne müderris tayin edildi ve ölümüne kadar bu görevde kaldı. Öğrencileri arasında Fahreddîn-i Acemî ve Muhyiddin Mehmed'in adları geçmektedir. Babası Molla Fenârî ile beraber Mısır, Kudüs ve Hicaz dahil olmak üzere iki yıl Arap ülkelere dolaşan Mehmed Şah bu arada hac vazifesini de yerine getirdi. Mehmed Şah kaynakların çoğuna göre 839 (1435) yılında Karaman'da vefat etti. Ancak Leknevi ve Müstakimzâde Süleyman Sâdeddin ölüm tarihini 832 (1428-29) olarak verirler. Kabri Bursa'da babasının kabri civarındadır (İsmail Belig, s. 244). Oğullarından Hasan Çelebi (ö. 891/1486) tanınmış bir dilci, kelâm ve fıkıh âlimidir.

Eserleri. Mehmed Şah'ın bilinen on iki eserinin hepsi Arapça'dır. 1. *Te'sisü'l-kaû'id harfen bi-harfın fi şerhi ma-kâsıdı Esâsi's-şarf*. Babasının yazdığı *Esâsü's-şarf fi 'ilmi't-taşrif* adlı eserin şerhidir (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 4770; Lâleli, nr. 3072; Ayasofya, nr. 4611). Fâtih nüshası müellif hattıydır. 2. *Şerhu'l-elğâz*. Arap edebiyatıyla ilgilidir (Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar, nr. 2099/7). 3. *Şerhu'l-Manzûmeti'l-mensûbe ilâ Şemsiddin el-Fenârî*. Arap edebiyatına dair olan eserin müellif hattı nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (AY, nr. 4444). 4. *Risâle fi 'ilmi'l-beyân* (Köprülü Ktp., Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 1014). 5. *Hâşiye 'alâ Fusûli'l-bedâyi' li-uşûli's-şerâyi'*. Molla Fenârî'nin fıkıh usulüne dair eserinin hâşiyesidir (Süleymaniye Ktp., Hamidiye, nr. 420, Lâleli, nr. 732, Cârullah Efendi, nr. 476; Millet Ktp., Feyzullah Efendi, nr. 604). 6. *Tel-hîşü'l-Fuşûl ve tersisü'l-uşûl*. *Fuşûlü'l-bedâyi'* in ihtisarıdır (Süleymaniye Ktp.,

Lâleli, nr. 691; Millet Ktp., Feyzullah Efendi, nr. 571; Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 0901). 7. *Şerhu Ferâizi's-Secâvendî*. Hanefî fakihî Muhammed b. Muhammed es-Secâvendî'nin *el-Ferâizi-zü's-Sirâciyye* adlı eserinin şerhidir (Süleymaniye Ktp., Cârullah Efendi, nr. 1118). 8. *Hâşiye 'alâ Tefsîri (süreti'l-) Fâtihâ li'l-Beyzâvî* (Süleymaniye Ktp., Reşid Efendi, nr. 1102; Nuruosmaniye Ktp., nr. 448). 9. *Hâşiye 'alâ Hâşiyeti's-Seyyid li-Şerhi Tecrid* (Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 2214). 10. *Es'ile fi'l-hikme* (Süleymaniye Ktp., Fâtih, nr. 4697). 11. *Ünmûzecü'l-'ulûm*. Taşköprizâde'nin *Mevzû'âtü'l-'ulûm*'una benzemekle birlikte ondan daha küçük hacimli olan eser, bazı kaynaklarda (meselâ bk. *Keşfü'z-zunûn*, I, 184) Molla Fenârî'ye ait gösteriliyorsa da bu doğru değildir. 100 kadar ilim ve fenden bahseden kitap, Fahreddin er-Râzî'nin *Hadâ'îku'l-envâr fi hakâ'iki'l-esrâr*'ından derlenmiştir. Eserin en önemli özelliği, döneminde mevcut olan bütün ilimlerin temel kavram ve konularını ihtiva etmesidir (Süleymaniye Ktp., Şehid Ali Paşa, nr. 2781, 2782, 2783; Hüseyin Paşa, nr. 482; Fâtih, nr. 3677). 12. *Şerhu Manzûmeti'l-elğâz li'l-fârih* (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 3237). Molla Fenârî, Karaman'a gittiğinde oradaki âlimlerin kendisini önemsememesi üzerine onları âciz bırakmak için yirmi ilme dair bilinen isimleri değiştirip bilmece şekline getirdiği *el-İşrûn kıta' fi'l-İşrîne 'ilmen* adıyla bir manzume kaleme almıştı. Mehmed Şah da manzumedeki alışkülleri çözüp her kıtasına bir kıta eklemiştir.

